

Strålsäkerhetsmyndigheten

Swedish Radiation Safety Authority

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till: kn.nm@regeringskansliet.se

Remissvar

Datum: 2025-08-29
Er referens: KN2024/02460
Diarienum: SSM2025-3939
Dokumentnr: SSM2025-3939-2
Handläggare: Mathias Häggblom
Telefon: 08-799 44 85

Ökad va-beredskap (SOU 2024:82)

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har tagit del av förslagen i betänkandet och lämnar följande synpunkter.

5.4 Krav bör ställas på beredskapsplanering

SSM tillstyrker förslaget att ställa krav på en aktuell beredskapsplan för va-verksamheten i varje kommun. SSM anser att en sådan planering bör beakta scenarier med storskalig utspridning av radioaktiva ämnen, såsom kärnkraftsolyckor eller kärnvapenexplosioner. Sådana utsläpp kan ge en påverkan på dricksvatten från ytvattentäkter på stora avstånd, och en god beredskapsplanering är central för att relevanta åtgärder för att trygga dricksvattenförsörjningen kan vidtas i tid. SSM står till förfogande i utarbetandet av rekommendationer eller föreskrifter för de sakområden där SSM har expertkompetens.

8.4.3 Stärkt nationell laboratorieförmåga

SSM delar utredningens bedömning att det behövs en stärkt nationell förmåga att genomföra analyser av radioaktiva ämnen i dricksvatten i samband med radiologiska nödsituationer.

SSM anser att en sådan förmåga bör byggas i samverkan mellan Livsmedelsverket, Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och SSM, på liknande sätt som gjorts för mikrobiologiska risker och som betänkandet föreslår för kemiska ämnen, där förmågan ska byggas av Livsmedelsverket tillsammans med FOI och Statens veterinärmedicinska anstalt. SSM har idag ett radioanalyslaboratorium och arbete pågår med att öka kompetens och förmåga med hjälp av de medel som tillförts myndigheten för att stärka Sveriges civila försvar inom strålsäkerhetsområdet. SSM är berett att bistå ett kommande uppdrag att utreda förutsättningarna för att inrätta en nationell laboratorieförmåga för radioaktiva ämnen i dricksvatten.

SSM anser att det kan övervägas om en sådan utredning även ska inkludera övriga livsmedel. De flesta analysmetoder som kan komma i fråga i sådan verksamhet är generiska och kan användas för analys av radioaktiva ämnen i olika provtyper. Den samhällsekonomiska nyttan av verksamheten ökar om uppdraget gäller alla livsmedel och den ökade provvolymen kan bidra till upprätthållande av kompetens och förmåga över tid.

8.4.4 Kvalitetskrav för hygienvatten

SSM instämmer i utredningens slutsats att det behövs tydligare kvalitetskrav för hygienvatten. Vid en händelse med utsläpp av radioaktiva ämnen kan dricksvatten från i synnerhet ytvattentäcker komma att kontamineras i sådan omfattning att gränsvärden för aktivitetskoncentrationer överskrids. Detta behöver dock inte innebära inte att vattnet är otjänligt som hygienvatten. Frågor om radioaktivitet och joniserande strålning kan generera oro hos allmänheten, varför det är viktigt att det utarbetas tydliga rekommendationer för hygienvatten inom detta område. SSM anser att det i ett uppdrag till Livsmedelsverket och Naturvårdsverket att utreda frågor om hygienvatten bör tydliggöras att myndigheterna behöver samverka med SSM, då sådana frågor kan falla under myndighetens ansvarsområde.

Övriga synpunkter

SSM konstaterar att beskrivningen av myndighetens ansvar (s. 237) förefaller utgå från en äldre version av myndighetens instruktion. SSM har inget ansvar att samordna beredskapsåtgärder som krävs för att identifiera, förebygga och detektera radiologiska och nukleära händelser och olyckor. Enligt 15 § i förordning (2008:452) med instruktion för Strålsäkerhetsmyndigheten ska myndigheten inom den nationella strålskyddsberedskapen vara pådrivande och vidta åtgärder för att förebygga, identifiera och detektera radiologiska nödsituationer som kan leda till skador på människors hälsa eller miljön.

I detta ärende har generaldirektören Michael Knochenhauer beslutat. Utredaren Mathias Häggblom har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också utredaren Jonas Boson deltagit.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Michael Knochenhauer

Mathias Häggblom